

2018-09-18

Kulturdepartementet

Remissyttrande över Ds 2018:13 - Långsiktigt stöd till det civila samhället

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter (RFSL) har beretts tillfälle att yttra sig över Ds 2018:13 *Långsiktigt stöd till det civila samhället*. RFSL lämnar härmed följande synpunkter.

Sammanfattande synpunkter

- RFSL ser positivt på att bidrag i högre grad än vad som görs idag utdelas som organisationsbidrag istället för projektorienterade verksamhetsbidrag. Särskilt positivt är det om så sker med de medel som fördelas till hiv-preventivt arbete genom Folkhälsomyndigheten.
- RFSL ser positivt på att tvååriga beställningsbemyndiganden bör vara huvudinriktningen vid hantering av statens bidrag till det civila samhället.
- RFSL ser positivt på att beslut om bidrag från anslag som medgivits bemyndigande fattas så tidigt som möjligt och avser så lång tid som möjligt.
- RFSL ser positivt på att myndigheter ser över vilken information de tillhandahåller om hur bidrag ska sökas och hur informationen förmedlas.
- RFSL ser positivt på att bidragsförordningar utformas mer enhetligt.
- RFSL ser positivt om administrativa bördor för civilsamhällesorganisationerna vid ansöknings- och återrapporteringsförfaranden kan minska utan att den demokratiska kontrollen påverkas.

Långsiktigt stöd

RFSL välkomnar bedömningarna om hur antalet beställningsbemyndiganden från riksdagen bör utökas och hur myndigheterna bör hantera dem. Förslagen skulle, om de förverkligas, stärka civilsamhället och göra dess förutsättningar mer stabila.

När de ekonomiska förutsättningarna för civilsamhällets organisationer är osäkra över tid påverkar detta deras förmåga att knyta till sig personal med nyckelkompetenser. Om organisationerna inte kan ge aspirerande personal goda förhoppningar om en stabil arbetssituation över tid så blir den civila sektorn en mindre eftertraktad arbetsgivare och personer med erfarenheter, kunskaper och talanger som organisationerna efterfrågar söker sig istället till privat eller offentlig sektor. De kompetensområden som civilsamhällets aktörer efterfrågar personal inom stärks när personer känner en större trygghet i att välja en yrkesbana inom civilsamhället och med tillförsikt ser på möjligheterna att verka där över tid. Anslag och bidrag som utdelas långsiktigt påverkar även förmågan att utveckla och genomdriva förändringar inom organisationerna samt att utveckla sin verksamhet självständigt i jämförelse med statliga bidragsgivares krav på mer kortsiktiga resultat inom ett begränsat område vid projektfinansiering.

När förutsättningar för långsiktig planläggning saknas blir det ett onödigt risktagande att ägna tid och resurser på att utveckla något som ändå kan komma att försvinna eller skäras ner. När en verksamhet byggs upp för att ge stöd och trygghet till exempelvis asylsökande hbtq-personer men den inte kan fortsätta i det fall bidrag dras in eller sänks kan ohälsa och otrygghet förstärkas hos en redan utsatt grupp människor.

För att stärka civilsamhällesaktörers möjlighet att planera sin verksamhet är det positivt om förutsägbarheten kring anslag från det offentliga ökar. Genom att ge tydligare ramar för hur anslagen är tänkta att fördelas så ökar möjligheterna för organisationerna att utveckla sitt arbete och ta initiativ till förändringar inom den egna organisationen. Det kan ske både genom dialog mellan myndigheter och civilsamhällesaktörer och genom att fastslå nya principer kring anslagen som gör dem mer tillförlitliga över tid. Exempelvis är det bra om myndigheter kan informera om hur söktryck kring anslag ser ut kort efter att ansökningarna har kommit in för att civilsamhällesaktörer ska kunna få en fingervisning om hur stort ett kommande beviljat anslag kan bli. Det skulle också vara positivt om de anslag som fördelas justeras i enlighet med prisutvecklingen årligen, istället för att mer sällan justeras till nya fasta belopp.

Den modell som Svenskt Friluftsliv använder i förmedlandet av medel till friluftslivets organisationer innebär en stabilitet för bidragstagarna som säkrar deras stabilitet. Genom att garantera en gradvis upp- eller avtrappning av bidragen ökar förutsägbarheten för organisationerna. På så vis kan organisationerna planera långsiktigt och trygga verksamheten. RFSL ser det som positivt om denna modell kan tillämpas av fler som fördelar statliga medel.

Kriterier för stöd

I och med att förutsättningarna för civilsamhället stärks genom att medel utdelas över en längre tid är det rimligt att ställa höga krav på att de organisationer som tar emot medel, som

huvudregel, ska vara öppna för samtliga medborgare. För att kunna vara det krävs det att det ställs högre krav på organisationernas jämlikhets- och antidiskrimineringsarbete. De som verkar i organisationer som beviljats statliga medel behöver ett större skydd än vad som ges idag.

När kriterier för bidrag fastslås finns det möjlighet att lyfta in krav som diskrimineringslagen ställer på arbetsgivare och utbildningsanordnare. De myndigheter som fördelar medlen har inte möjligheter att ställa så omfattande krav som diskrimineringslagen ställer, men vissa krav skulle gå att lyfta in. Det finns kommuner och regioner som har börjat bryta mark på området genom att till exempel ställa krav på att föreningar ska kunna uppvisa diskrimineringsförebyggande arbete eller planer för ökad jämlikhet för att kvalificeras som bidragstagare. Sådana kriterier är ett skydd mot att anslag och bidrag inte går till antidemokratiska och våldsbejakande organisationer som tillämpar en annan värdegrund än att förespråka jämlikhet oavsett exempelvis kön, könsidentitet, könsuttryck, etnicitet, religion, sexuell läggning eller funktionsvariation. RFSL ser det som ett överordnat intresse att inte otydliga förordningar leder till att statliga bidrag kan delas ut till organisationer som förespråkar eller tillämpar diskriminering som har sin grund i exempelvis rasism eller homo- och transfobi. Det undergräver även allmänhetens förtroende för offentlig finansiering av civilsamhället i de fall sådana organisationer anses leva upp till uppställda bidragskriterier.

En följd av att kraven på bidragssökande organisationer ökar är dock att bidragens storlek i högre grad bör ta hänsyn till administrationsbördan. Mycket tid hos ideella organisationer går idag åt till att avrapportera bidrag, vilket organisationer mycket sällan har möjlighet att få finansiering för. Den administrativa bördan blir särskilt stor för mindre organisationer. Det blir ett demokratiskt problem när tid som hade kunnat läggas på verksamhet behöver läggas på administrativa processer.

Bidragsförordningar

Om de bidragsförordningar som finns blir mer enhetliga skulle det underlätta ansökningsförfaranden och stärka förståelsen för hur förutsättningarna ser ut för att få anslag beviljat. RFSL ställer sig positivt till förslaget att över tid förändra förordningarna i den riktningen. Det skulle även stärka civilsamhällets möjligheter att samarbeta över organisationsgränser och internt utbyta kunskap och inspiration för att bedriva verksamhet. Skulle dessutom administrationen kring ansöknings- och återrapporteringsförfaranden underlättas så skulle det stärka förståelsen för processerna och möjligheterna att kunna samarbeta kring dem. Dessutom skulle mer resurser frigöras till organisationernas verksamhet om det administrativa arbetet på detta sätt förenklas.

RFSL är starkt påverkat av att riktade insatser från regering och myndigheter för stärkande av hbtq-personers hälsa och livskvalitet, där RFSL är uppdragstagare, bedrivs i form av projektstöd. Exempelvis är medel för suicidprevention, hiv-prevention, satsningar på psykisk hälsa och nyligen utformat stöd för säkerhetshöjande insatser alla projektutformade. Detta är inte oproblemiskt, bl.a. då det krävs resurser och kompetens att sammanställa behov och ansökningar. Ett sätt att förenkla för organisationer att söka bidrag, oavsett typ av bidrag, vore ifall det gick att söka projektstöd för styrning, strategi, kompetenshöjning och

kvalitetssäkring inom den verksamhet som projekten ifråga berör. Detta för att frigöra utrymme för långsiktighet för att hålla ihop verksamhet och enskilda satsningar.

Sandra Ehne
Förbundsordförande RFSL

Frank Berglund
Förbundsordförande RFSL Ungdom

Andreas Hernbo
Förbundsstyrelseledamot RFSL